

มงคลที่ ๔

ปฏิรูปทสวาโส : อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม

ดร.เสฐียร ทังทองมะดัน
ป.ธ.๙, พธ.บ., ศศ.ม., พธ.ด.

ถิ่นที่เหมาะสม หมายถึง ถิ่นที่สิ่งแวดล้อมดี ไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่สุขภาพกายและใจ ยิ่งกว่านั้น ยังสนับสนุนให้ผู้อยู่อาศัยสามารถประกอบ กิจการงานในหน้าที่อันเป็นสัมมาอาชีพ ให้เจริญก้าวหน้าได้โดยง่าย และสร้างสมคุณงามความดีได้เต็มที่

ถิ่นที่เหมาะสม มีความหมายกว้างครอบคลุมถึงถิ่นที่อยู่ทุกระดับ เช่น บ้านที่เราอาศัย โรงเรียนที่เราเรียน สถานที่ที่เราทำงาน หมู่บ้านชุมชนที่เราอยู่ ตำบลที่เราตั้งหลักฐาน อำเภอ จังหวัด ประเทศ ทวีป เป็นต้น

วิธีอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม

๑. เลือกที่อยู่ที่เหมาะสมเราควรแสวงหาถิ่นที่เหมาะสม อยู่อาศัยให้ได้จึงจะเจริญ เช่น แสวงหาโรงเรียนดีๆ ที่ทำงานดีๆ ทำเลปลูกบ้านดีๆ จะบวชก็หาวัดดีๆ

๒. พัฒนาที่อยู่ทำงานให้เป็นถิ่นที่เหมาะสม ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ใดก็ตาม ต้องพยายามพัฒนาถิ่นที่เราอยู่ให้เป็นถิ่นที่เหมาะสมอย่างเต็มความสามารถ ไม่ว่าจะไปบ้านที่เราอยู่สถานที่ที่เราทำงานหรือชุมชนที่เราอยู่อาศัยก็ตาม โดยยึดหลักการพัฒนาให้เป็นถิ่นที่เหมาะสมดังนี้

ลักษณะของถิ่นที่เหมาะสม

๑. อาवासเป็นที่สบาย หมายถึง เป็นที่ที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ดี เช่น ถ้าเป็นบ้าน ก็ต้องมีต้นไม้ร่มรื่น น้ำไฟสะดวก ถ้าเป็นโรงเรียน ก็ต้องมีสุข-ลักษณะดี มีอากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีเสียงอึกทึก มีบริเวณกว้างขวาง มีสนาม กีฬา ถ้าเป็นที่ตั้งร้านค้า ก็ต้องเป็นบริเวณที่อยู่ในย่านชุมชน การคมนาคมสะดวก ถ้าเป็นจังหวัดหรือภาค ก็ต้องเป็นบริเวณที่สภาพภูมิศาสตร์ดี เช่น ไม่ลุ่มไม่ดอนเกินไป ไม่หนาวไม่ร้อนจนเกินไป เป็นต้น

๒. อาหารเป็นที่สบาย หมายถึง เป็นบริเวณที่สามารถจัดหาอาหารได้สะดวก เช่น อยู่ใกล้ตลาด หรือบริเวณที่มีการเกษตรกรรมสามารถผลิตอาหารได้เองอย่างพอเพียง และเป็นที่ที่สามารถประกอบธุรกิจการงานหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ดี

๓. บุคคลเป็นที่สบาย หมายถึง บริเวณที่อยู่นั้นต้องมีนักเลงอันธพาล โจรผู้ร้ายไม่ชุกชุม คนส่วนใหญ่นิสัยดีเป็นคนดี มีศีลธรรม มีวินัย ใฝ่หาความก้าวหน้า

๔. ธรรมะเป็นที่สบาย หมายถึง ความดีงาม ความเหมาะสม ใน 2 ลักษณะ คือ

ในทางโลก หมายถึง ในถิ่นนั้นมีโรงเรียน สถานศึกษาสำหรับให้ความรู้ได้ดี ตลอดจนมีหลักการปกครอง การบริหารราชการบ้านเมืองที่ดีอีกด้วย ในทางธรรม หมายถึง ในถิ่นนั้นมีพระภิกษุ หรือฆราวาสผู้รู้ธรรม เป็นบัณฑิต สามารถให้การอบรมสั่งสอนศีลธรรมได้ดี หรือถิ่นที่พระพุทธศาสนาแผ่ไปถึง สามารถให้ทาน รักษาศีล ฟังเทศน์ ทำสมาธิภาวนาได้เป็นนิจ

ลำดับความสำคัญของปัจจัย ๔ ประการ

องค์ประกอบของถิ่นที่เหมาะสมดังกล่าวมาแล้วทั้ง ๔ ประการ จัดเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

ธรรมะเป็นที่สบาย สำคัญอันดับ ๑

บุคคลเป็นที่สบาย สำคัญอันดับ ๒

อาหารเป็นที่สบาย สำคัญอันดับ ๓

อาวาสเป็นที่สบาย สำคัญอันดับ ๔

เพราะถึงแม้อาวาสจะไม่เป็นที่สบาย แต่ถ้ามีอาหารอุดมสมบูรณ์ก็ยังสามารถอยู่ได้ หรือถ้าอาวาสและอาหารไม่เป็นที่สบาย แต่บุคคลเป็นที่สบายแล้ว ก็จะสามารถปรับปรุงอาหารและอาวาสให้เป็นที่สบายได้ แต่บุคคลจะเป็นที่สบายได้ก็ต้องมีธรรมะเป็นที่สบายอยู่ในจิตใจเสียก่อน

ตัวอย่างเช่น ประเทศญี่ปุ่น พื้นที่เป็นเกาะ มีภัยธรรมชาติจากลมพายุ แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิดอยู่บ่อยๆ พื้นที่ก็น้อย (อาวาสไม่เป็นที่สบาย) อาหารการกินก็ไม่เพียงพอ เลี้ยงตัวเอง (อาหารไม่เป็นที่สบาย) แต่เนื่องจากประชากรเขามีประสิทธิภาพ ขยันขันแข็ง มีวินัย ใฝ่หาความก้าวหน้า (บุคคลเป็นที่สบาย) และมีหลัก

ในการปกครองประเทศที่ดี มีความรักชาติ (ธรรมะในทางโลกเป็นที่ สบาย) จึงเป็นผลให้ประเทศญี่ปุ่นพัฒนาเจริญรุ่งเรือง จนเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจของโลกได้

ส่วนประเทศไทยมีสภาพภูมิศาสตร์ที่ดีเยี่ยม ไม่มีภัยธรรมชาติที่รุนแรง (อาวาสเป็นที่สบาย) อาหารการกินอุดมสมบูรณ์ (อาหารเป็นที่สบาย) แต่ที่ยังขาดอยู่คือ คนของเรายังขาดวินัย ยังมีความมานะพากเพียรไม่เพียงพอ (บุคคลไม่เป็นที่สบาย) แม้เราชาวไทยจะมีพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ แต่ทว่าเรายังเห็นแก่ความสะดวกสบายส่วนตัวอยู่มาก นำพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประพฤติปฏิบัติเพียงบางส่วน เช่น มีน้ำใจ มีเมตตา แต่ขาดความพากเพียรและวินัย (ธรรมะเป็นที่สบายแต่บุคคลไม่สบาย) ทำให้แม้ประเทศไทยจะน่าอยู่กว่าหลายๆ ประเทศ ผู้คนมีความเอื้อเฟื้อต่อกัน แต่ความเจริญของเรายังล้าหลังประเทศอื่นอยู่

ดังนั้น ถ้าพวกเราร่วมมือกันพัฒนาตนเองให้เป็นคนดี มีระเบียบวินัย มีความขยันขันแข็ง ใฝ่หาความก้าวหน้าอยู่เสมอโดยนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติ ก็เป็นที่หวังได้ว่า ชาติไทยของเราจะมีความรุ่งเรืองก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศทั้งหลายได้ในอนาคตอันใกล้

ข้อเตือนใจ

ในหลายๆ ประเทศมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัตถุมาก ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในเรื่องเครื่องอุปโภคบริโภค หางานทำได้ง่าย เก็บเงินทองได้มาก ดูเผินๆ แล้วนำไปอยู่อาศัยมาก แต่เมื่อพิจารณาอีกทีอาจจะคิดว่า อาย่าอยู่เลย เพราะธรรมะไม่เป็นที่สบาย โอกาสที่ผู้อยู่อาศัยจะสร้างความก้าวหน้าทางใจ โอกาสที่จะสร้างบุญบารมีมีน้อย ลองคิดดูซิ... คนอยู่ในประเทศเหล่านั้น ตื่นเช้าขึ้นมาก็นั่งถึงแต่งงาน ไม่เคยได้เวลา หรือมีโอกาสสักถึงการทำบุญให้ทาน การรักษาศีล หรือการทำสมาธิภาวนาเลย หรือบางครั้งนั่งถึงแต่ก็ไม่มีใครแนะนำให้ ดังนั้นถึงมีชีวิตอยู่ก็เหมือนคนที่ตายแล้ว คือตายไปแล้วจากคุณงามความดี

ในประเทศไทยเรา แม้ความเจริญทางด้านวัตถุอาจจะยังล้าหลัง แต่ด้านธรรมะยังเจริญอยู่มาก เรายังมีโอกาสให้ทาน รักษาศีล เจริญภาวนาได้เต็มที่ มีโอกาสสร้างบุญให้ยิ่งๆ ขึ้นไปได้

วิธีทำบ้านให้น่าอยู่

๑. ดูแลบ้านให้สะอาด เป็นระเบียบ มีทางถ่ายเทอากาศได้สะดวก
๒. เลือกซื้อเลือกทำอาหารให้ถูกหลักอนามัย เป็นแม่บ้านก็ต้องหัดทำอาหารให้เป็น
๓. จูงใจคนในบ้านให้ มีความเคารพซึ่งกันและกัน ละเว้นอบายมุข มีความขยันหมั่นเพียร มีน้ำใจต่อกัน โดยเริ่มปรับปรุงที่ตัวเราเองให้ดีกว่าก่อน แล้วจึงชักชวน ผู้อื่นให้ปฏิบัติตาม

๔. ชักนำกันไปวัดทำบุญ รักษาศีล ฟังเทศน์ ฝึกสมาธิ เป็นประจำ จัดบ้าน ให้มีอุปกรณ์เครื่องเสริมสร้างทางใจ เช่น มีหนังสือธรรมะ มีห้องพระหรือหิ้งพระ กำจัดภาพและหนังสือที่ไม่เหมาะสมออกให้หมด เช่น ภาพหรือหนังสือลามกเป็นต้น และชักชวนกันสวดมนต์เจริญสมาธิภาวนาที่บ้านอย่างสม่ำเสมอด้วย

อานิสงส์การอยู่ในถิ่นที่เหมาะสม

๑. ทำให้ได้รับความสุขกายสุขใจเต็มที่
๒. ทำให้ได้รับความเจริญก้าวหน้าทั้งทางโลกและทางธรรม
๓. ทำให้มีโอกาสบำเพ็ญบุญเต็มที่ ทั้งทาน ศีล ภาวนา
๔. ทำให้ได้รู้ลาภอันประเสริฐ คือได้ความศรัทธาในพระรัตนตรัย
๕. ทำให้ได้ฟังธรรมอันประเสริฐ คือได้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า
๖. ทำให้ได้รู้พระสัทธรรม คือ ได้ศึกษาธรรมะ
๗. ทำให้ได้การเห็นอันประเสริฐ คือได้เห็นพระรัตนตรัย
๘. ทำให้ได้การศึกษาอันประเสริฐ คือได้ศึกษาศีล สมาธิ ปัญญา
๙. ทำให้ได้การบำรุงอันประเสริฐ คือได้บำรุงพระพุทธศาสนา
๑๐. ทำให้ได้การระลึกอันประเสริฐ คือใจระลึกผูกพันอยู่กับพระรัตนตรัย
๑๑. ทำให้ได้นิสัยไม่ประมาท โดยดูตัวอย่างจากผู้นับถือธรรมทั้งหลาย
๑๒. ทำให้ได้ที่พึ่งอันสูงสุด คือพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์
๑๓. ทำให้ได้อริยทรัพย์ คือหนทางสู่นิพพาน